

Universell utforming for læring (UUL) -en hjelp for inkluderende menigheter?

Av spesialprest inkluderende kirkeliv, Rune Rasmussen, Agder og Telemark bispedømme

Lenge har vi i kirken vært fornøyde med våre tilrettelagte felleskap der grupper av mennesker med funksjonsnedsettelse har et godt og trygt felleskap på egne premisser veiledet av noen dedikerte ledere. Etterhvert har lengselen etter «en inkluderende kirke for alle» vokst seg sterkere. Sammen har vi sett at den fellesskapsformen og måten å nærme seg troen på som praktiseres i ulike tilrettelagte fellesskap, er høyst relevant for hele kirken. Den åpner dører ikke bare for mennesker med funksjonsnedsettelse, men for alle mennesker. I denne artikkelen vil jeg presentere Universell utforming for læring (UUL)¹ som et knippe arbeidsredskaper for å skape inkluderende menigheter.² UUL har sitt utspring i det inkluderende klasserommet. Kan noe av tenkningen fra skolevirkeligheten ha relevans for hvordan vi feirer inkluderende gudstjenester? Hvordan kan trosopplæring for barn og unge i praksis bli bedre tilrettelagt for alle?

Universell utforming for læring setter fokus på hvordan mennesker lærer forskjellig, og hvordan en bevisst tenkning om universalitet i tilnærmingen til læring åpner opp for et inkluderende klasserom. Kan det samme skje i våre kirker?

Vår praksis og læring utfordres

Skal alle mennesker kjenne tilhørighet til storfellesskapet, må vi som kirke våge å la mennesker med funksjonsnedsettelser bli våre læremestere til tro og fellesskap. Det er liten tvil om at vi ønsker å være en kirke for alle, men det er langt vanskeligere å beskrive de endringer som vil kreves hvis drømmen om inkluderende menigheter skal bli en virkelighet. Det spørs også om ikke tilrettelegging i forhold til praktisk læring får en enda bredere relevans i møte med vår tids kirkeuvante befolkning. Skal troens innhold gjøres relevant for alle mennesker, går veien gjennom å gi tydeligere svar på troens hvorfor – hva og hvordan dette samsvarer med hvordan UUL møter klasserommet og gjør dette tilgjengelig for læring. Kan vi som kirke hente hjelp fra det tilrettelagte og inkluderende klasserom - når vi drømmer om en inkluderende kirke for alle?

Universell utforming

Først vil jeg ganske kort presentere begrepet universell utforming. Med universell utforming tenker vi på å utforme samfunnet på en slik måte at så mange som mulig kan delta aktivt uavhengig av funksjonsevne.³ I stedet for å jobbe med spesialløsninger for å kompensere for manglende løsninger for alle, rettes fokus på hvordan vi kan tilrettelegge samfunnet slik at

¹ «Universal Design for Learning (UUL) er et pedagogisk rammeverk basert på forskning i læringsvitenskapene, inkludert kognitiv nevrovitenskap, som fremmer utviklingen av fleksible læringsmiljøer som kan imøtekomme individuelle læringsforskjeller.»

(Rose, DH, & Meyer, A (2002) Teaching Every Student in the Digital Age: Universal Design for Learning Alexandria, VA: ASCD.)

² På engelsk: Universal Design for Learning (UDL)

³ «Universell utforming er utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming». (The Centre for Universal Design, North Carolina State University, USA/Rådet for funksjonshemmede 1997/Miljøverndepartementet 2007)

alle kan ta del. Universell utforming innebærer at bygninger, omgivelser, transportmidler og produkter utformes slik at de kan brukes av alle mennesker, på en likestilt måte. Alle skal kunne bruke samme løsning og oppleve seg som likeverdige. I en universelt utformet løsning er det hovedløsningen som skal være brukbar for alle.

Universell utforming for læring (UUL)

Universell utforming for læring er av nyere karakter, men utvider perspektivet fra fysisk og bygningsmessige miljø til læring generelt. Hvis motivasjonen bak universell utforming er å fjerne alle fysiske hindringer, er målet for universell utforming for læring å fjerne hinder fra et læringsmiljø. Det dreier seg om å se at mennesker er forskjellige og derfor lærer forskjellig. Dette gjelder alle mennesker. Noen av oss er avhengige av tilrettelegging for å lære, men for de fleste vil en bredere tilnærming til formidling og læring fremme læringsresultatet. I en universelt utformet løsning skal hovedløsningen være brukbar for alle, slik også med en universell utformet form for læring.

Motivasjonen bak universell utforming for læring

Jeg vil her peke på tre motivasjoner bak utviklingen av universell utforming for læring:

- 1) Arbeidet med universell utforming generelt har økt samfunnets forståelse av at fysisk tilrettelegging av bygg og miljø på en likestilt måte, har vært et gode for langt flere enn de en i utgangspunktet regnet med ville trenge en slik tilrettelegging. Ved å legge tilrette for alle, høster alle fruktene av en universell tenkning.
- 2) Spesialundervisningen i skoleverket er kostnadskreven og fører til at en i for stor grad skiller ut elever. En annen pedagogisk tenkning kan styrke læringsmiljøet for alle og gi en helt annen inkluderende effekt.
- 3) En generell samfunnsutvikling som ønsker delaktighet i arbeidslivet av flest mulig på tross av funksjonsnedsettelse. For å gi delaktighet i et mest mulig ordinært arbeidsliv kreves en ny arbeidslivsfilosofi som tilrettelegger bedre for alle.

Grunnpilarene i universell utforming for læring

De tre grunnpilarene for Universell utforming for læring defineres av Statlig Spesialpedagogisk tjeneste på norsk slik:

- a) Variasjon og fleksibilitet i hvordan læremateriell presenteres for studentene
- b) Variasjon og fleksibilitet i hvordan studentene best mulig kan demonstrere sin kunnskap
- c) Å engasjere og motivere studentene på ulikt vis⁴

Det dreier seg altså om bevisst å legge opp til å **motivere, engasjere og handle** på flere måter og med alle sanser slik at inngangen til undervisningen, selve undervisningen og læringsutbyttet gir bedre resultater for flere.

Forskning innen pedagogikk og nevropsykologi viser oss at ulike områder i hjernen må aktiveres for at læring skal finne sted. Mange lærer så lenge de er motivert for læringen (motivere). Andre er avhengig av at et sanseorgan stimuleres, og at denne stimuleringen så resulterer i en opplevelse (engasjere). Atter andre får best læringsutbytte når en selv får uttrykke eller vise resultatet av læringen (handle). Hver av disse delene av læringsprosessen

⁴ <https://www.statped.no/statpedmagasinet/statpedmagasinet-3-2016/universell-utforming/universell-utforming-av-laring-er-mulig/>

henviser til et område i hjernen. Aller best læringsutbytte oppstår hvis alle disse tre delene av hjernen aktiveres i en læringsprosess.

Planlegges undervisningen ut fra forskjellighet som grunntanke, vil undervisningen og opplevelsen av den passe for langt flere. Det vil derfor i noen grad redusere behovet for individuell tilrettelegging og personlig assistanse. Målet med ULL er at flest mulig skal akseptere og inkludere flest mulig i de ordinære løsningene.

I kirken

I det følgende vil jeg forsøke å vise hva en slik tenkning kan komme til å bety for gudstjenesten og trosopplæring. Jeg vil også spørre om universell utforming for læring kan være et redskap for å skape mere inkluderende felleskap og forsøke å gi noen konkrete forslag til begynnende handling lokalt i kirken. Noen av utfordringene vi står overfor er hvordan vi kan gjøre trosopplæringen tilgjengelig for alle. Kan gudstjenesten bli en mere inkluderende erfaring der læring og deltagelse i praksis skjer for flere? Vi kan vanskelig snakke om at vi ønsker en inkluderende kirke, hvis vi ikke er villige til å gå inn i en endringsprosess som først å fremst fokuserer på kirkens egen kommunikasjon og kirkens egen læring. Her står vi overfor store utfordringer hvis vi skal kunne kalle oss inkluderende.

Kirkelig status

I stor grad er det slik at inkludering av alle i kirkelige læringsprosesser ikke ennå er et resultat av en inkluderende grunntenkning, men heller er en tilrettelegging i det en situasjon oppstår. Dette har en tendens til å gjelde de fleste prosesser i kirken, selv om vi stadig kommer nærmere en inkluderende grunnholdning.

Fortsatt kan det være slik at tilretteleggingen av trosopplæringstiltakene først starter i det et barn med funksjonsnedsettelse melder seg. Enda kan vi av og til oppleve at en rullestolrampe eller en terskeleliminator ikke tas frem før «det trenges». Konfirmantundervisningen kan noen steder fortsatt foregå nokså intellektuelt, slik at mennesker som trenger en bredere tilnærming til læring blir stående på utsiden. Det er ennå ikke slik at de fleste kirker har vent seg til å planlegge for mangfold som den naturlige del av verden. Snakker vi om en inkluderende kirke, må vi som trosfellesskap på flere områder jobbe med hvordan en inkluderende praksis ser ut lokalt. Det betyr ikke at vi skal re-tolke trosgrunnlaget vårt, men det betyr at vi må gjennomarbeide de kommunikasjonsutfordringene vi står overfor hvis mennesker med funksjonsnedsettelse skal kjenne tilhørighet og være medarbeidere i kirken vår.

Hva mener vi med en inkluderende kirke?

Med en inkluderende kirke mener vi en tilhørighet til felleskapet på likeverdig og selvstendig og fullverdig grunnlag. Et felleskap som evner å inkludere hele den menneskelige mosaikk og ser på forskjellighet som en berikelse og deltagelse som det normale for alle.

Veien mot dette målet kan være kronglete. Den kan oppleves steinsatt og humpete, men drømmen om denne typen felleskap tror jeg lever i kirken. Dypere sett er en slik beskrivelse av felleskapet i tråd med sentrale teologiske tema. Dette er ikke stedet for å brette disse ut i sitt mangfold, men jeg vil bare nevne: legemetanken og menneske som skapt i Guds bilde.

Veien mot en kirkelig Universell utforming for læring

I det følgende vil jeg forsøke å peke på hva ULL kan bety i en kirkelig sammenheng og gi noen helt konkrete utfordringer til tiltak som enkelt kan iverksettes lokalt. Dette vil jeg konkret presentere i tre skjema og noen vedlegg.

Universell utforming for læring i forkynnelse og undervisning

Universell tenkning har gitt oss verdifulle impulser også til hvordan vi utformer og fremfører kirkelig undervisning og forkynnelse. Vet i større grad å tenke mangfold i formidlingen letter vi tilgangen for store grupper av våre tilhørere. Ved å flytte fokus fra kun lytting til en totalformidling vil flere kunne glede seg over å være tilstede på gudstjenester og i trosopplæring.

Stikkordene fra UUL er gode pekere mot et slikt mangfold ikke bare i klasserommet, men også i kirken. Dette er i stor grad ting vi vet, men å endre vår formidling etter denne kunnskapen er noe annet. Det tar tid, og det krever arbeid med oss som formidlere.

Engasjere

Ofte sitter våre tilhørere igjen med likegyldighet fordi vi verken har klart å formidle relevant inn i mennesker situasjon og dermed fremmet aktiv lytting, eller maktet å formidle hvor det vi snakker om hører hjemme i Guds store fortelling og plan med verden, meg og vårt fellesskap. Dette dreier seg om noe mere enn et godt retorisk poeng som inngang til det vi formidler. Det dreier seg om å vise at kristen formidling handler om meg selv, vår verden og Guds evige rike. Derfor må vi lytte, og derfor må vi engasjere hverandre for det tekstene taler om eller det tema som skal formidles. På dypet i vår formidling ligger vårt eget engasjement, budskapets krav til oss som fellesskap og en drivkraft om hvorfor dette er viktig.

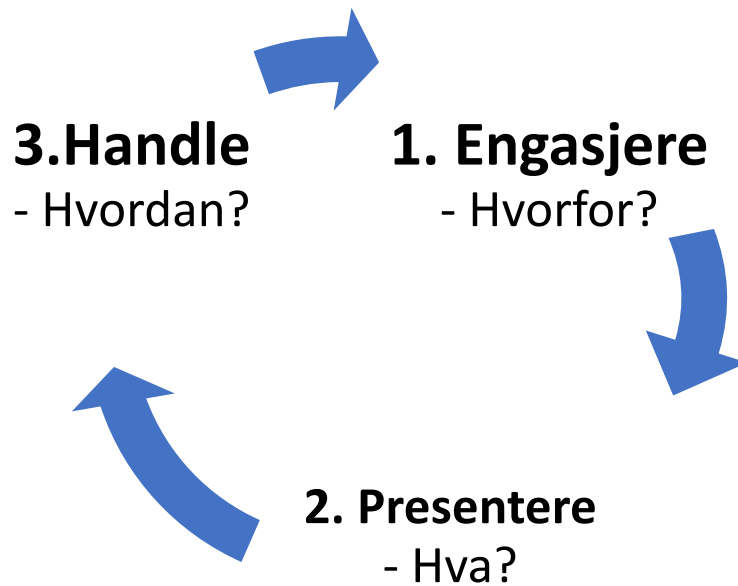
Presentere

La din presentasjon av det du skal formidle skje ikke bare med ord, men bruke sansene. Bruk bilder, symboler, drama og intervjuer mm. Gjør det til en vane å inkludere den sansemessige siden ved forkynnelse og liturgi i din forberedelse. Trekk gjerne flere mennesker med deg inn i formidlingen. Regn med at deltagelse i seg selv skaper flere fasetter inn til det som er dagens tema skaper Universell utforming for læring et mangfold som har bredere nedslag hos en menighet som skal lære. (Se vedlegg 4)

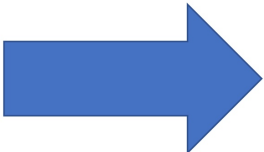
Konfirmantopplegget «Se, smak og kjenn» som er i bruk landet rundt som et tilrettelagt opplegg i smågrupper. Når jeg jobbet med dette har jeg ikke vært opptatt av forenkling, som i barneforkynnelse, men fordypning. Alternativ formidling som treffer hele mennesket og fokuserer på å trekke konfirmantene inn i den praktiske erfaringen av kristen tro. Vi snakker ikke så mye om bønn, vi praktiserer bønnen. Vi snakker ikke så mye om velsignelsen, men vi blir velsignet. Vi undrer oss sammen i deltagende trosutøvelse som er for alle. Og for all del, vi holder på en enkelt form, slik at ikke det «kule» overtar fokus fra selve budskapet. Vi gir altså ikke «sprelske ting» for å tiltrekke oppmerksomheten, det bare distraherer. Vi våger å la selve sentrum i formidlingen være sentrum.

Handle

Ikke ganske sjelden glemmer vi å fortelle hva vi forventer med det vi forkynner. Tenker vi bare at det skal gjøre godt for tilhørerne eller være til oppbyggelse er ikke det lite i seg selv. Men kan vi legge opp til at noe av det som er tema tas med videre ut i livet, inn i hverdagen og på arbeidsplassen og på skolen, er det enda bedre. På denne måten øker budskapets relevans, og vi gir hjelp til å forstå hvorfor vi har vært sammen og brukt tid på nettopp dette. Poenget er altså at kimen til videreføring av det vi formidler bør ligge i selve budskapet. Det øker tilgjengeligheten og forståelsen for mange vi skal formidle til. Bare ved å flytte denne tanken inn i forberedelse til forkynnelse og formidling for alle mennesker og aldersgrupper, vil øke formidlingspotensialet.

Prosessen som Universell utforming for læring foreslår kan grafisk fremstilles på denne måten.

Universell utforming for læring i forkynnelse og kirkelig undervisning		
Hvorfor Engasjere - motivere og vise relevans -Oppmerksomhetsfangere -Vise viktigheten av tema -Vise felles målsetning -Hvorfor lære dette? -Redegjøre for behov -Hva kan dette bety for meg?	Hva Presentere - med flere uttrykk/sanser Visuelt: bilde, symbol, farger former, videoer, drama, intervju Auditiv læring: Presentere tekstene, gjenfortelle historien, synge og spille bibelfortellingene Taktil læring: Gjenstander til å ta på. Bevegelser når vi synger. Drama. Lek. Rytmeinstrumenter Lukt og smak: Bittert, søtt, surt. Smake på.	Hvordan Handle -gi tema en fortsettelse -Peke fram mot ting vi kan gjøre sammen som menighet, familie og enkeltpersoner - Gi oppgaver med hjem -Tenke «relevans» for hverdagen -Modellere god kristen praksis

Ni konkrete forslag for å skape inkluderende menigheter

Det konkrete er ofte det beste. Derfor vil jeg gi ni konkrete tips som du kan jobbe med videre med i din setting. En inkluderende menighet vil være en lærende menighet som er villig til å se alle, lytte til alle og forsøke å legge til rette for at flest mulig kan ha glede av menighetsarbeidet. Holdning og handling må finne hverandre!

Ni konkrete forslag som vil fremme inkluderende menigheter		
Motiverende tiltak:	Formidlings/presentasjons-tiltak:	Handlings tiltak:
→ Bruk piktogrammer på gudstjenesteprogrammet (vedlegg 1)	→ Ta alle sansene i bruk. Forkynnelsen bør så ofte som mulig ha et praktisk/sanselig sikte. (vedlegg 4)	→ Gi noe med hjem. Et kort, et frø, en tanke ...
→ Lag en presentasjon på nettsiden til menigheten av de fysiske forholdene i kirke og menighetshus (vedlegg 2)	→ Stadig minne om og i praksis vise sakramentene også som sanseerfaring.	→ Noen som spør etter deg og vil snakke med deg? (vedlegg 5)
→ Gå igjennom kirke og menighetshus med tanke på universell utforming (vedlegg 3)	→ Tenk lettlest – bruk stor nok skrift på program og i menighetsblad. Bruk bilder!	→ Repetere og bruke bevist «call og response» i sanger og bønner.

Etter min mening vil universell utforming for læring være en spennende vei mot inkluderende menigheter. For inkludering dreier seg mye om holdning, men holdninger må følges av handling. Her kan tiltakene som beskrives i denne artikkelen være til hjelp. Vilje til å finne konkrete ting å jobbe videre med i lys av en inkluderende læring, vil være en forutsetning for mange funksjonshemmede, men vil være en tilgang for de aller fleste av oss.

Vedlegg 1

Å sette symboler og piktogrammer til gudstjenesten

Her er et eksempel på hvordan som kan bruke piktogrammer for å kommunisere bedre i et gudstjenesteprogram eller på skjerm i kirken. Tillatelse til å bruke piktogrammer kjøper via Daglig Data AS. www.dagligdata.no

Forbønn

Nå kan vi legge dagen og natten i Guds favn
Og takke ham som hører vår bønn i Jesus navn

14 Bønnvandring

stearinlys

15 Slutningssalme

syng

Hellig, hellig, hellig! Herre Gud
allmechtig, dag for dag vår lovsang
skal stige opp til deg!
Hellig, hellig, hellig! Nådefull og prektig,
Fader, Sønn og Ånd, all ære være deg!

Hellig, hellig, hellig! synger helgenskarer,
kaster sine kroner for dine føtter ned.
Englehærers jubel oppad mot deg farer,
du som var og er og evig bliver ved.

Hellig, hellig, hellig! Lyset er ditt rike,
intet urent øye kan se din herlighet.
Ene du er hellig, ingen er din like,
full av makt og renhet og av kjærlighet.

Hellig, hellig, hellig! Herre Gud allmechtig,
jord og hav og himmel, se alt skal prise deg!
Hellig, hellig, hellig! Nådefull og prektig,
Fader, Sønn og Ånd, all ære være deg!

16 Velsignelsen

Biskop Stein lyser velsignelsen:

Alle med:
Herren velsigne deg og bevare deg
Herren la sitt ansikt lyse over deg
Og være deg nådig
Herren løfte sitt åsyn på deg
Og gi deg fred

3x3 slag

17 Postludium/utgang

musikk

Prosesjonen først

**HEL
2019**

Lund kirke, Kristiansand
12.-13. november

HEL-gudstjeneste

Avslutningsgudstjeneste HEL 2019

Kristiansand domkirke

Onsdag 13.november kl.13.30

1 Forberedelse

Kort stillhet.. 3 slag

2 Inngangsrap

Til kirka kan vi komme sånn som vi er
Ingen er bedre enn de andre her
Alle har noe som er bra.
Gud elsker meg det gjør meg glad

syng

Jeg er verdifull. Du er verdifull
Jeg er verdifull. Du er verdifull

3 Inngangsprosjon

Kom, la oss samles ved Guds bord
og gjøre det i stand,
og dekke på med duk og lys
til tjeneste for Ham.

Vi samles her i Jesu navn,
vi samles her i Jesu navn,
i Jesu navn.

syng

Vi gir hverandre hendene,
for venner er vi nå,
og lager ring om alteret,
i midten skal det stå.

Så setter vi oss stille ned,
og ser på lysets skinn.
Det minner om at Gud er nær,
i hjertet vil Han inn.

4 Inngangsord Dekking av alteret

5 Lovsang

Måne og sol, skyer og vind
og blomster og barn skapte vår Gud.
Himmel og jord, allting er hans,
Herren vår Gud vil vi takke.

*Herre, vi takker deg, Herre, vi priser deg,
Herre, vi synger ditt hellige navn!*

Jesus, Guds Sønn, død på et kors
for alle, for oss, lever i dag.
Ja, han er her, ja, han er her.
Herren vår Gud vil vi takke.

Ånden, vår trøst, levende, varm
og hellig og sterk, taler om Gud,
bærer oss frem dag etter dag.
Herren vår Gud vil vi takke.

6 Sang: Sound of Happiness

7 Inngangsbønn

Åpne våre øyne for din sannhet.
Åpne våre øyne for din vilje.
Åpne våre hjerter for din kjærlighet.
Åpne våre hjerter for din glede.
Åpne våre hender for ditt arbeid.
Åpne våre hender for hverandre.

8 Sangglede - Tore

*Følg meg, følg meg, kom og se
du kan også være med
Jesus går her, levende
følg meg, følg meg, kom og se*

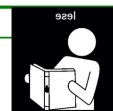
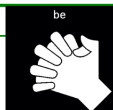
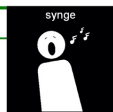
Peter og Andreas - hørte Jesu ord
Kom og se, sa Jesus - følg i mine spor
Så ble de disipler - mennesker som tror

Du og jeg og alle - vi som lever nå
Vi kan også høre - vi kan også gå
Så blir vi disipler - (som) Jesus satser på

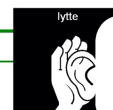
Jesus venter på oss - og han smiler litt
Ikke alt er enkelt - mye er litt stritt
(Men) himmelen er åpen - Vi har tenkt oss dit

9 Tekst Johannes 6.1-15:

Drama ved Ellengård Arbeidssenter,
Arendal

10 Tale

11 Sang etter preken

Forsanger: Mia Helen Hammer

Alle:

To små fisker, fem små brød (2x)

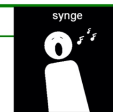
Det var alt jeg kunne gi til ham

Men det ble nok til alle mann

To små fisker, fem små brød (2x)

Det som Gud velsigner rekker ut til alle

To små fisker fem små brød

12 Trosbekjennelsesvise

L: Jeg en dråpe i havet

A: Jeg en dråpe i havet

L: Jeg et vindpust mot jorden

A: Jeg er vindpust mot jorden

L: Gud du min far Du kjenner meg

A: Gud du min far Du kjenner meg

L: Alltid er jeg hos deg

A: Alltid er jeg hos deg

L: Jeg et sandkorn på stranda

A: Jeg et sandkorn på stranda

L: Jeg et grass strå på enga

A: Jeg er grass strå på enga

L: Jesus min bror Du kjenner meg

A: Jesus min bror Du kjenner meg

L: Alltid er jeg hos deg

A: Alltid er jeg hos deg

L: Jeg er frø lagt i jorda

A: Jeg er frø lagt i jorda

L: Jeg en blomst i Guds hage

A: Jeg en blomst i Guds hage

L: Ånden vår trøst Du kjenner oss

A: Ånden vår trøst Du kjenner oss

L: Alltid er vi hos deg

A: Alltid er vi hos deg

13 Forbønn

Nå kan vi sitte stille og tenne lys og be

Ja, sitte ganske stille og

takke for Guds fred

Forbønn

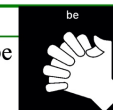
Vi ber til Gud som hører hvert minste, lille ord

Vi takker Gud som hører og vet hvor alle bor

Forbønn

Vi ber til Gud som hører hvert minste, lille ord

Vi takker Gud som hører og vet hvor alle bor

Beskrivelse av et kirkeanlegg

Et fiktivt forslag til beskrivelse på menighetens nettside mm

Velkommen til Furuli kirke

Furuli menighet ønsker deg velkommen til Furuli kirke. Vi vil her gjerne fortelle deg hva du kan vente deg når du kommer på besøk til kirken vår.

Uteområdet og inngangen til kirken

De fleste som kommer til Furuli kirke kommer med bil. Når du kommer frem til Furuliveien 50, 4356 Furustå er du vel fremme ved kirken. Her er det en god parkeringsplass. De fire nærmeste plassene til kirken er reservert handicap parkering. Det er bred fin trapp fra parkeringsnivået til kirkedøra. Det er også en rullestolrampe fra parkeringsplassen opp til kirkedøra. Den begynner ved handicapklassene og har en riktig helling opp mot inngangen til kirken. Allikevel vil vi ønske alle som trenger det velkommen til å kjøre opp til inngangen og sette av de som måtte trenge det der. Her er det kun mulighet for å sette av personer, det er ikke parkering her.

Kirken har pr i dag kun et strømuttak med en hurtiglader for EL-bil. Besøkende til kirken er velkommen til å bruke denne. Denne befinner seg til høyre for handicapklassene på parkeringsplassen. Denne er kun til bruk i forbindelse med arrangementer i kirken og vil ellers være stengt.

Inngangsparti og kirkens underetasje

Når du har parkert bilen og har gått inn i kirken vil du bli møtt av en kirkevert. Her får du utdelt salmebok og eventuelt agenda til dagens gudstjeneste. Spørsmål du måtte ha kan du rette til kirkevertene. Det er et lite (2cm) terskel inn i selve kirken og videre er det ved noen av dørene en tilrettelagt terskel som er jevnet ut på begge sider av dørene for lettere tilgang.

Til venstre i våpenhuset (det første rommet du kommer til når du går inn i kirken) er det et handicap toalett som er godt tilrettelagt. De øvrige toalettene ligger i kirkens underetasje. Til underetasjen er det fra innsiden av kirken kun tilgang via en trapp. For personer som ikke kan gå i trapp, må vi dessverre henvise til å bruke hoveddøren og gå/kjøre rundt kirken til høyre. Her er det tilgang til menighetssalen og tilhørende ungdomslokaler. Her ligger også kirkens kontorer. Når du først kommer inn i underetasjen er det enkelt tilgang til menighetssalen og ungdomslokalene. Dessverre er det fortsatt en terskel for å komme inn til kirkens kontorer. Denne er forsøkt minimalisert slik at det er mulig å bruke rullestol, barnevogn eller rullator for å komme inn.

Kirkerommet

I selve kirkerommet er det åpen tilgjengelighet for alle. Det er direkte tilgang til døpefont og det er avsatt plasser til rullestoler i tre av benkeradene slik at ingen behøver å sitte i midtgangen. For å komme opp til koret/alteret er det en høydeforskjell på 40 cm, eller to trinn. Det er en egen rullestolrampe til venstre i koret som dessverre er noe for kort og derfor har en noe større stigning enn reglene tilsier, men det skal være relativt tilgjengelig.

Ellers er det et godt fungerende teleslyngeanlegg i kirkerommet, men dessverre ikke i menighetssalen og i ungdomslokalene. Ta kontakt med kirkevertene hvis det skulle være noe problem med dette. Det er ikke installert ledelinjer for blinde og svaksynte i kirken.

Bak i kirken finner du et lite bord med noen tegnesaker og noen enkle aktiviteter beregnet å de yngste. I et skap på veggen over bordet finner du også noen små baller med forskjellig mykhet som det går an å ta med seg i benkene for de som, i alle aldre, har glede av dette. Vi forventer ikke at det er fullstendig ro under våre gudstjenester og arrangementer. Barn skal få være barn og personer med særlige behov skal også få kjenne seg hjemme! Vi oppfordrer gudstjenestedeltagere som måtte oppleve noen uro eller utfordringer til å holde konsentrasjonen om det som skjer og med vennlighet holde egen oppmerksomhet rundt det som til enhver tid er sentrum i gudstjenesten eller andre arrangement. Det er den måten du kan være mest behjelpelig på!

Med dette ønsker vi deg velkommen til Furuli kirke. Vi håper du får en fin opplevelse av å delta på gudstjeneste eller andre arrangement hos oss. Her er du alltid velkommen!

Vedlegg 3

Universell utforming

Kartlegging av kirkebygg/uteområde

Bearbeidet fra skjema biskopen i Borg bruker ved visitaser

- 1.) Er uteområdene/adkomsten tilgjengelige for bevegelseshemmede?

☐ Ja ☐ Nei

Behov for utredning/forandring:

- 2.) Er det avsatt parkeringsplass/skilting for bevegelseshemmede i kirkens/kapellets umiddelbare nærhet?

☐ Ja ☐ Nei

Plan for anskaffelse:

- 3.) Er det tilgjengelig godkjent toalett for rullestolbrukere?

☐ Ja ☐ Nei

Behov for å sette i gang en prosess for å få laget handicaptoalett?

Er handicaptoalettet skiltet?

☐ Ja ☐ Nei

Behov for utredning/forandring?

- 4.) Er hovedinngang/handikapinngang skiltet?

☐ Ja ☐ Nei

Behov for utredning?

- 5.) Er inngangspartiet trinnfritt/ mulig for rullestolbrukere å komme inn i kirken ved egen hjelp?

☐ Ja ☐ Nei

Mulighet/Behov for utredning/forandring:

Er det behov for automatisk døråpner i inngangsparti/dører inne i kirken? Kan alle komme til å selv åpne døren/dørene?

☐ Ja ☐ Nei

Behov for utredning:

- 6.) Er det trinnfri adkomst fra våpenhus og inn i kirkerommet?

☐ Ja ☐ Nei

Behov for utredning/forandring:

- 7.) Er det trinnfri adkomst til korpartiet?

☐ Ja ☐ Nei

Hvis ikke, hvordan kan dette løses?

- 8.) Er det mulighet for rullestol innenfor de naturlige benkerader?

☐ Ja ☐ Nei

Hvis ikke, hvordan kan dette endres?

- 9.) Er det installert teleslynge i lokalet?
☐ Ja ☐ Nei
Er teleslyngen av god kvalitet?
☐ Ja ☐ Nei
Er det satt opp informasjon om at teleslynge finnes?
☐ Ja ☐ Nei
Behov for utredning/ettersyn/forandring?
- 10.) Er det installert høyttaleranlegg?
☐ Ja ☐ Nei
Er høyttaleranlegget av god kvalitet?
☐ Ja ☐ Nei
Behov for utredning/ettersyn/forandring?
- 11.) Er det behov for kontraster for å synliggjøre høydeforskjeller og hindringer?
☐ Ja ☐ Nei
Er det lagt ut ledelinjer for blinde og svaksynte?
☐ Ja ☐ Nei
Behov for utredning/forandring?
- 12.) Er salmene på salmetavla godt synlige?
☐ Ja ☐ Nei
Behov for utredning/Forandring?
Er skriftstørrelsen på agendaer og program store nok?
Er skriften som brukes på lerret/vegg godt synlig for synshemmede?

Behov for regler/opplæring?
- 13.) Er glutenfritt nattverdsbrød tilgjengelig?
☐ Ja ☐ Nei
Hvordan formidles informasjon om glutenfritt nattverdsbrød?
- 14.) Er kirken/menigheten med i ledsagerbevisordningen?
☐ Ja ☐ Nei
Plan for vedtak?
- 15.) Er det vurdert å ha informasjon på oppslagstavle/generelt i blindeskrift?
☐ Ja ☐ Nei
- 16.) Er inventar plassert på steder som er til hinder for svaksynte?
☐ Ja ☐ Nei
- 17.) Er det andre forhold ved denne kirken som må utredes?

Helhetlig tilnærming til læring

Utdrag fra boka: *Bønn med alle sanser*, Rune Rasmussen, IKO-forlag

Vi ønsker å arbeide med en type spiritualitet som er relevant for mennesker i dag, og som tar vår tids lengsler, håp og behov på alvor.

Mennesket som lærende vesen er avhengige av variasjon og at vi som enkeltindivider har flere innfallsporter til læring. Et kinesisk ordtak sier:

Jeg hører og jeg glemmer:

Jeg ser og jeg husker:

Jeg gjør og jeg forstår.

Gjennom dette ser vi ordets begrensninger. Men ordets muligheter ligger i formidlingen sammen med sansene. Forkynnelsen av Ordet er viktig, men vi kan bruke bønn med alle sanser som en forsterker av ordene. På denne måten blir mer av det vi forkynner værende hos de som hører. Guds ord er ikke først og fremst papir eller dogmer, men levende hverdagsnære Jesusfortellinger som skaper nærhet og gjenkjennelse.

I vår tid med de sosiale medier, blir forkynnelse gjennom en tradisjonell preken utfordret av andre former for formidling og læring. Gjennom Bibelen ser vi at en helhetlig formidling alltid har vært del av Guds handling med oss mennesker. Inkarnasjonen (kjøttpåtagelsen) er det beste vitnesbyrd om dette. Å formidle i vår tid, er å gå veien sammen med mennesker, sette oss i andre menneskers sko og la deres tro og tanker bli møtt av levende erfaringer av Kristus. Slik kan Ordet blir nærværende i vår tid og for menneskene som skal bli kjent med Han vi er sendt for å formidle.

Her er noe om hva bibelen sier om våre sanser og vår trospraksis:

Lukte

Åpenbaringen 8,4 sier: ”Og fra engelens hånd steg det opp for Guds ansikt en sky av røkelse sammen med de helliges bønner.” Og i det gamle testamentet var røkelse vanlig i gudstjenesten. (se f.eks. 2. Mosebok 25,6 og Malaki 1,11). I Filipperbrevet 4,18 beskriver Paulus gaven han fikk fra menigheten ved å si at ... ”den var som en god duft, et offer Gud tar imot med glede”. Kan Guds nærvær luktes når vi kommer sammen?

Berøre

Håndspåleggelse og ulike typer av velsignelseshandlinger understreker betydning av berøring. Det å tegne korsets tegn på panne og bryst er berøring. Apostlenes gjerninger forteller om den betydning og den åndsmeddelelse som blir gitt ved håndspåleggelse. (Les Apg 6,6). Videre forteller Bibelen om å klappe i hendene for å utrykke Guds møte med sitt folk (Salme 47,2). Vannet gir berøringen i dåpen, synlig og konkret (Apg 8,38) og brødet og vinen i nattverden er synlige tegn og formidlere av Guds nåde. Slik kan berøring av ulike slag ha betydning i all kristen formidling.

Smake

Salme 34,9 sier: ”Smak og se at Herren er god”. Jeremia beskriver frafallet slik: For to onde ting har mitt folk gjort: ”De har gått bort fra meg, kilden med levende vann, og de har hogd

seg brønner, sprukne brønner som ikke holder vann.” (Jeremia 2,13). Herren er det levende vannet som kan smakes og kjennes. Hans nærhet kan gjenkjennes som rent vann.

Høre

Sangen i den kristne kirke kan neppe overvurderes. Den involverer hele oss og gjennom lovsang og deltakelse utfordres ikke bare vårt hode, men hele oss. Gjennom tilbedelsen blir ordene ett med oss og vi får erfare Herrens nærvær med hele oss. Dette kan skje gjennom sang og bønnestasjoner og ved å lytte til musikk sammen (Se f.eks. Salme 150).

Se

Gjennom hele Bibelen understrekes betydningen av detaljene. Derfor ser vi på det vi i dag kaller dekor som en viktig del av gudstjenesten og bønner. Synsinntrykkene våre appellerer sterkt til sansene våre og kan understreke de ord vi forkynner på en sterk måte. Når vi bygger bønnestasjoner er dette viktig.

I det gamle testamente leser vi om Tabernakelet: 2. Mosebok 25,3–9:” *Dette er gavene som dere skal ta imot av dem: gull, sølv og bronse, fiolett, purpurrød og karmosinrød ull, fint lingarn og geiteragg, rødfargede værskin, delfinskin og akasietre, olje til lysestaken, balsam til salvingsoljen og til den velluktende røkelsen, karneol og andre edelstener til å sette på efoden og brystduken. La dem så reise en helligdom for meg, og jeg vil bo midt iblant dem. Denne boligen og alt det som hører til i den, skal dere lage nøyaktig etter det forbildet jeg vil vise deg.*” (Les også 2. Mosebok 26,1–2).

Les også om beskrivelsene av tempelet, hvor vi kan se detaljerte beskrivelser av farger, former og design. Dette er ting som appellerer til mennesker i dag og en viktig del av arbeidet med å bygge bønnestasjoner.

Hjerte

Salme 131, 2 sier” *Nei, jeg har brakt min sjel til ro og gjort den ganske stille, som et lite barn hos sin mor når det har stilt sin tørst; slik er min sjel i meg.*” Med i dette bilde av det som kan erfares hører også Jesusmeditasjonen hjemme. I hans nærhet finner menneskebarna ly og hvile. Bønnevandringer bringer frem de meditative tonene i oss. Vårt hjerte blir gjort stille. Slike bønnevandringer og stasjoner hjelper oss til å bli gjort stille innfor den levende Gud. Det er en erfarbar størrelse som mennesker i vår tid har respekt for og lengter etter. Det er ikke for ingenting at Bibelen beskriver hjertet som menneskets innerste, og at læring best skjer der hjertet møter livet og vår kognitive forståelse.

Noen som spør etter deg og vil snakke med deg!

En sentral dimensjon i inkluderende menigheter er spørsmålet om tilhørighet. Det dreier seg om mere inn å tolerere at mennesker med funksjonsnedsettelse deltar, det dreier seg om å inkludere og skape tilhørighet. Grenser må flyttes og mennesker må fremtre for oss som mere enn et objekt. Vi trenger kirkelig ansatte som evner å se hvert enkelt menneske. Som kan stille de rette spørsmål og la det enkelte menneske fremtre for det det er.

Nå et menneske med funksjonsnedsettelse vil høre til i en menighet og være endel av fellesskapet hvilke spørsmål bør vi da stille? Noen råd før samtalen ...

Når en person sitter i en rullestol:

- Snakk direkte til personen, ikke snakk til andre rundt personen som om de ikke skulle være der.
- Om mulig sett deg ned så dere har omtrent samme høyde og får god øyekontakt.
- Ikke dytt en rullestol før du har fått tillatelse av den som trenger assistanse.
- Ikke flytt på krykker, rullestoler, gåstoler uten tillatelse av den som trenger dem. Har du fått tillatelse til å flytte dem, har du også ansvar for å sette de tilbake.
- Ikke len deg mot en rullestol eller legg fra deg ting der. Stolen tilhører privatsværen.
- Ikke snakk om å være bunnet til en rullestol. Hjul gir mulighet til å være mobil og gir frihet.

Når en person er hørselshemmet:

- Før du begynner å snakke, sørg for at du ser personen du skal snakke til. Gjør oppmerksom på at du vil si noe ved å gi et håndtegn.
- Se direkte på personen selv om det skulle være en som assisterer personen.
- Snakke rolig i et tempo som passer for å lese på leppene.
- Bruk tegnspråk eller enkle tegn så godt du kan, det kan lette forståelsen.
- Vær tålmodig, du må kanskje gjenta deg selv noen ganger for å bli forstått.
- Be personen gjenta for deg hvis du ikke forstår. Ikke lat som om du forstår.
- Ikke vær redd for å skrive eller tegne hvis du gjerne vil kommunisere noe.

Når en person har uttalte lærevansker

- Vær forståelsesfull og oppmuntrende.
- Oppmuntre personen for ting han/hun klarer og kan.
- Bruk ikke mange ord og snakk konkret.
- Bruk forskjellige sanser
- Vær tålmodig og realistisk
- Hvis personen svarer med et uadekvat respons eller tema så vurder om du allikevel skal fortsatt på det temaet dere snakket om.
- Finn personens interesse, prøv å legge til rette for at de kan dele sine interesser mer noen.

Når en person er på autismespekteret

- Gi nødvendig informasjon med få ord. Vektlegg nøkkelordene og gjenta dem.
- Tillat at det blir «pauser» i dialogen, så vedkommende får tid til å tenke seg om å svare.

- Bruk gjerne enkle tegn for å understøtte det snakker om. Alt som understøtter talen vil være godt, men det må skje naturlig.
- Bruk et tydelig kroppsspråk, både i ansiktet og med hendene.
- Bruk gjerne piktogrammet på programmer du trykker og gi tydelig beskjed om hvor lenge ting varer.
- Vær konsistent og legg til rette for gode rutiner som gjør at personen føler seg trygg. Bruk klokker, ha faste rutiner på timer og arrangementer.
- Pass på at det ikke brukes for høy musikk, lyd eller stemme. Snakk rolig og være rolig.
- Introduser gjerne temaet du vil snakke om før du går til det konkrete.
Jeg vil snakke om «Simen». (Pause) På tirsdag er det Simen igjen. (Pause). Da skal vi gå kl. 17.30. Simen varer fra kl. 18.-19.30. (Pause) Høres det greit/bra ut?